

HAM HELSINGIN TAIDEMUSEO: SELVITYS ALUEELLISEN VASTUUMUSEON EDELLYTYSTEN TÄYTTYMISESTÄ

Alueellisen vastuumuseon tehtävistä ja edellytyksistä säädetään museolaista annetun esityksen 8 §:ssä (HE 194/2018 vp). Edellytysten tulee täytyä hakemusta jätettäessä, jos kyseisessä kohdassa ei muuta ilmoiteta. Edellytysten täyttyminen selvitetään kunkin museon hakeman vastuutehtävän osalta erikseen. Lomake täytetään vain museon hakemien vastuumuseotehtävien osalta.

Perustelu kirjoitetaan tälle lomakkeelle ohjeen jälkeen. Perustelu voi kussakin kohdassa olla pituudeltaan enintään 3000 merkkiä.

Liite skannataan ja liitetään varsinaiseen hakemukseen sähköisessä asiointijärjestelmässä.

1. Alueellinen taidemuseotehtävä

3.1. Museon nimeäminen alueelliseksi vastuumuseoksi on toimialueen olosuhteiden ja 7 §:ssä säädettyjen tehtävien hoidon kannalta tarpeellista

edellytys täyttyy edellytys ei täyty

Perustelu:

- *selvitys olemassa olevien palveluiden määrästä ja tarjonnasta esitetyllä toimialueella*
Alueen taidemuseoille on tarjottu asiantuntijapalveluita sekä vuotuisia verkostoitumis- ja asiantuntijatapaamisia. HAM on kutsunut aluetaidemuseotapaamisiin kansainvälisiä ja kotimaisia asiantuntijoita esitelmöimään, alustamaan ja keskustelemaan ajankohtaisista taidemuseoalan aiheista, kuten uuden museon avaaminen, markkinoinnin ja viestinnän näkökulmasta, julkinen taide, osallistava taide, konservointi, joukkorahoitus. Tämän kevään aihe on diversiteetti. Päivät ovat ilmaisia.
Aluetaidemuseotyötä ovat tehneet kaikki HAMin ammattiryhmät. Kaikkien ammattiryhmien asiantuntijuutta käytetään jatkuvasti aluetaidemuseotyössä, neuvonnassa ja verkostoitumisessa.
- *lyhyt kuvaus ja lukumäärä esittämällänne toimialueella toimivista muista ammatillisista ja ei-ammattillisista taidemuseoista ja muista keskeisistä taiteen alan toimijoista*
- Kuvataiteen tarjonnan ja palvelujen määrä Uusimaan alueella ja erityisesti pääkaupungin Helsingin alueella on runsas ja sen koottu kuvaaminen haasteellista, ehkä jopa mahdotonta. Taidemuseoiden tarjonnan osalta Uudenmaan alueen erityisluonne näkyy taidemuseoiden lukumäärässä: Pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla on moninkertainen määrä taidemuseoita muihin maakuntiin verrattuna. HAM Helsingin taidemuseon lisäksi alueella toimii useita menestyneitä taidemuseoita ja Suomen suurimmat taidemuseotoimijat. Uusia taidemuseoita on avattu, viime vuonna avattu Amos Rex on tavoittanut runsaan yleisön. Näiden lisäksi pääkaupunkiseudulla on useita muita valtionosuutta saavia museoammattillisesti hoidettua taidemuseoita. Espoon modernin taiteen museon, Emma, on vahva toimija Uudenmaan taidemuseokentässä. Vantaalla on oma taidemuseo, Artsi. Helsingissä ovat myös mm. Didrichsenin ja Gyllenbergin taidemuseot sekä Espoossa Gallen-Kallelan museo. Lähialueella

toimivat myös Järvenpään ja Keravan taidemuseot. Kaikki nämä taidemuseot ovat ammatillisesti toimivia taidemuseoita ja vahvoja kuvataiteen toimijoita alueella.

- Julkisen taiteen osalta Vantaa ja Espoo ovat merkittäviä toimijoita alueella. Uudenmaan alueella on useita prosenttirahakohteita, jotka eivät ole kaupunkien hallinnoimia (Esim. HUS, Aalto-yliopisto). Sekä Aalto-yliopistossa että Kuvataideakatemiassa on aloitettu julkisen taiteen erikoistumiskoulutus. Alueella toimii lisäksi useita yksityisiä julkisen taiteen koordinaattoreita.
- Suomen kuvataiteilijoista yli puolet asuu pääkaupunkiseudulla. Keskeiset kuvataiteen järjestöt ovat sijoittuneet Helsinkiin.
- Yliopistot ja tutkimuslaitokset sekä korkeatasoinen tutkimustoiminta on keskittynyt huomattavissa määrin Uudellemaalle. Yliopistojen lisäksi Uudellamaalla sijaitsevat monet ammattikorkeakoulut, ammattioppilaitokset sekä monet osaamis-, teknologia- ja innovaatiokeskukset. Myös taiteen laitokset, kuten Taideyliopiston Kuvataideakademia sekä Aalto yliopisto, ovat alueella. Museotoiminnan keskeiset organisaatiot, Kansallisgalleria ja Museovirasto toimivat aktiivisesti pääkaupungissa.
- Helsinki on nostanut kulttuurin vetovoimatekijäksi kaupunkistrategiassaan. Vuonna 2020 järjestetään ensimmäinen Helsinki Biennaali, jonka sisällöstä HAM vastaa.
- *selvitys tehtävää hakevan museon olemassa olevista, tehtävän hoidon kannalta olennaisista yhteistyö- ja sidosryhmäverkostoista*
- HAM Helsingin taidemuseon toiminnan volyymi ja verkostot ovat laajat, paitsi Uudenmaan alueella, myös valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Toiminnan myötä projektikohtaiset yhteistyökumppanit ovat myös vaihtuvia. Helsinki Biennaali on vahvistanut yhteistyöverkostoa entisestään. Yhteistyötä tehdään esimerkiksi seuraavien toimijoiden kanssa: Helsingin kaupungin toimialat ja niissä palveluiden väliset verkostot; taidemuseoiden väliset yhteistyöverkostot, esimerkiksi eri ammattiryhmien omat verkostot (Uudenmaan alueella, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti); Uudenmaan aluetaidemuseot; julkisen taiteen koordinaattoriverkosto; Helsinki-biennaaliin yhteistyökumppaneiden ja toimijoiden verkosto, mm. vapaan kentän taidetoimijat, oppilaitokset, korkeakoulut, Taike, OKM, monikulttuurisuusjärjestöt, Turvapaikkana museo-hanke, ja luonnollisesti myös kansainväliset taidemuseot ja taidetoimijat, mm. julkisen taiteen organisaatiot, taiteilijat ja galleriat.
- *selvitys tehtävään hakevan museon olemassa olevista yhteyksistä esitetyn toimialueen kuntiin ja maakuntaan/maakuntiin*
- HAM Helsingin taidemuseo on ollut Uudenmaan alueen aluetaidemuseo vuodesta 1993 lähtien. Vuosittain on järjestetty 1-2 alueen taidemuseoille tarkoitettua verkostoitumis- ja koulutustilaisuutta ja vierailtu alueen taidemuseoissa. Helsingin tulevan kuvataidebiennaalin valmisteluun liittyvät taide- ja tapahtumakentälle suunnatut luento- ja työpajasarjat ovat jo alkaneet HAMissa. Tämän lisäksi eri ammattiryhmät ovat tarjonneet neuvontaa ja jakaneet hyviä käytäntöjä keskinäisissä tapaamisissa ym. HAMilla on suora yhteys Helsinkiin, mutta muiden kuntien osalta yhteyksiä omiin kuntiinsa/kaupunkeihinsa hoitavat taidemuseot. Tässäkin suhteessa toimialue poikkeaa muista maakunnista.

3.2. Museolla on toimintaa ja palveluita koskeva alueellinen suunnitelma

edellytys täyttyy

edellytys ei täyty

Alueellinen suunnitelma esitetään erillisellä liitteellä 2.

3.3. Museolla on riittävä asiantuntemus, tehtävien suorittamiseen tarvittava osaaminen ja toimialueen tuntemus

- edellytys täyttyy edellytys ei täyty
 edellytys täyttyy viimeistään 1.1.2020

Perustelu:

- selvitys museon käytettävissä olevasta asiantuntemuksesta ja osaamisesta; museon asiantuntijatehtävää hoitavan vakinaisen henkilöstön tehtävänimikkeet, koulutus ja alan työkokemus.

Perustelu:

HAM vakituisten työkokemus vaihtelee 1 – 40 vuotta. Tutkintotieto on vakanssin eli tehtävän vaatimuksen mukainen. Museoammattilaisia on vakituisista 32. Koko henkilökunnan määrä on 54 ja sen lisäksi lukuisia määräaikaista, projektityöntekijöitä, Seuren kautta hankittuja oppaita, työpajan vetäjiä, näyttelynriipustajia sekä asiakaspalveluhenkilökuntaa. HAMissa on vuosittain myös korkeakoulu- ja muita harjoittelijoita sekä eri tavoin tukityöllistettyjä.

HAMin eri henkilöstöryhmissä on laaja eri ammattiosaaminen: näyttelyt, kokoelmat, konservointi, tekniikka, asiakaspalvelu, registrointi, yleisötyö sekä julkinen taide. Biennaaliin on lisäksi palkattu määräaikaista projektinjohtamisen, markkinoinnin ja tuottamisen asiantuntijoita. Julkisella taiteella on oma yksikkö, jossa on edustettuna eri ammattiryhmien asiantuntijuus (päällikkö, arkkitehti, amanuenssi, museolehtori, konservaattori).

AMANUENSSI		9	FM		
ARKKITEHTI		1	ARKKIT.		
ASSISTENTTI		1	YO		
JULK.TAIT. PÄÄLLIKKÖ		1	FM		
KASSANHOITAJA		4	YO		
KOKOELMAPÄÄLLIKKÖ		1	FM		
KONSERVAATTORI		4	AMK KONSERVAATTORI		
			ALEMPI		
KOORDINAATTORI		1	KORKEAKOULUTUTKINTO		
MUSEOAVUSTAJA		1	PERUSKOULU		
MUSEOKAUP VAST		1	KTM TAI VASTAAVA		
			YLEMPI		
MUSEOLEHTORI		3	KORKEAKOULUTUTKINTO		
NÄYTT.VALVOJA		9	PERUSKOULU		
NÄYTTELYPÄÄLLIKKÖ		1	FM		
PALVELUVASTAAVA		4	YO		
REGISTRAATTORI		2	FM		
TAIDEMUS.JOHT.		1	FM		
TIIMIESIMIES (1 REG., 1 KONS., 1 AS.PA.)		3	AMK TAI FM		
VALOKUVAAJA		1	AMK VALOKUVAAJA		
			MUSEOMEST.		
VAST MUSEOMEST		5	AMMATTITUTKINTO		
		53			

Lisäksi määräaikaisia Biennaalissa. Biennaalihenkilökuntaa lisätään 2019-2020.					
PROJEKTIPÄÄLL.		1			
MARK. JA VIEST.VASTAAVA		1			
TUOTANTOASSISTENTTI		1			
AMANUENSSI		1			
		4			

- *lyhyt kuvaus esitetyn toimialueen tuntemuksesta*

HAM Helsingin taidemuseo on toiminut aluetaidemuseona vuodesta 1993 ja tehnyt laajasti yhteistyötä alueen eri kuvataidetoimijoiden kanssa, niin näyttelytoiminnassa, kokoelmatoiminnassa kuin julkisen taiteen toiminnan alueella. HAM on Valtion taideteostoimikunnan ohella Suomen suurin julkisen taiteen toimija. Valtakunnallisesti merkittävä asiantuntemus julkisen taiteen alalla, erityisesti prosenttirahahankkeissa.

- *mikäli edellytys täyttyy vasta 1.1.2020, tarkempi selvitys asiantuntemuksen ja osaamisen täydentämisestä sekä aikataulusta*

3.4. Museolla on toimialueeltaan riittävän kattavat kokoelmat, aineistot ja sisällöt

edellytys täyttyy edellytys ei täyty

Perustelu:

- *lyhyt kuvaus kokoelmien, aineistojen ja sisältöjen kattavuudesta esitetyn toimialueen osalta*
- *mikäli kokoelmat ja aineistot eivät ole koko toiminta-alueen osalta museon omassa hallinnassa, selvitys miten pääsy alueellisesti merkittäviin aineistoihin on järjestetty*

Alueen taidekokoelmat ovat pääasiassa ammatillisesti hoidettujen taidemuseoiden hallinnassa. Lisäksi alueella on yksityisten yritysten tai vastaavien kokoelmia. Kokoelmien volyymi on valtava, eikä pääsy aineistoihin ole järjestetty. HAMin omien kokoelmien kattavuus toimialueen osalta on kuitenkin hyvä. Helsingin kaupungilla on noin 16 000 taideteoksen kokoelmat, josta HAMilla on noin 10 000 taideteosta ja kaupungimuseolla noin 6000. HAMin julkisen taiteen ja julkisten veistosten kokoelma lienee maan suurin (vrt. valtio) ja karttuu jatkuvasti. HAMin kaupungin eri kohteisiin sijoitetut taideteokset ovat osa kaupungin julkista taidetta. Taidemuseolla on sijoitettuna noin 3000 taideteosta. Viime vuosina on ollut käynnissä yhtä aikaa noin 50 prosenttiperiaatehanketta rakennuksiin, puisto- ja katualueille sekä uusille asuinaleille (Kalasatama, Jätkäsaari, Keski-Pasila).

HAM järjestää vuosittain noin 20 näyttelyä Tennispalatsissa ja sillä on kävijöitä viime vuosina ollut 170 000 – 250 000. Lisäksi HAM järjestää vuosittain lukuisia tapahtumia, opastuksia ja työpajoja. Helsinki Biennaalin myötä HAMin asiantuntemus isojen kansainvälisten tapahtumien järjestämisessä kasvaa entisestään.

Myös yleisötyössä tehdyt yhteistyö- ja kehittämishakkeet ovat olleet laajoja ja niitä on toteutettu mm. taidemuseoiden, Helsingin toimialojen, järjestöjen ja muiden vapaan kentän toimijoiden kanssa.

3.5. Museolla on edellytykset suoriutua alueelliselle vastuumuseolle 7 §:ssä säädetyistä tehtävistä

edellytys täyttyy

edellytys ei täyty

Perustelu:

- *selvitys tilojen ja henkilöstön riittävydestä suhteessa tehtävien ja toimialueen laajuuteen*

HAM on arvioinut, että tehtävän hoitaminen alueella vaatisi kuuden henkilötyövuoden lisäystä nykyiseen riippuen siitä, mikä määritellään alueellisen toiminnan tavoitteiksi, painopisteiksi ja velvoitteiksi. Helsinki, pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa yhdessä on yhtenä alueellisen taidemuseotoiminnan toimialueena mittava, kun tarkastellaan asukasmäärää sekä taidemuseotoiminnan ja muun kuvataiteen toiminnan volyymia. Alueen erityispiirteistä ja tehtävän laajentumisesta johtuen nykyinen henkilöstö ei riitä kaikkien alueellisen taidemuseotoiminnan tavoitteiden toteuttamiseen.